

Toimintakertomus 2025

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin
palvelualue

Sisällysluettelo

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue	1
Henkilöstö.....	4
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet.....	5
Ilmasto- ja ympäristötavoitteet.....	6
Osallisuus	9
Palvelualueen tuloslaskelma.....	10
Käyttötalouden menojen ja tulojen muutokset sekä poikkeamat.....	11
Määrärahan toteutuminen vastuualueittain	11
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut	12
Varhaiskasvatuspalvelut	17
Perusopetuspalvelut	24
Vapaa-aikapalvelut.....	28
Investoinnit	34
Riskien hallinta	35

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue

Vastuutaho: **Kim Strömmer**, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus

Vuoden 2025 osalta suuri painoarvo oli strategisten ohjelmien toteuttamisessa. Ohjelmien tavoitteet ovat palvelualueen kehittämistyön pohjana nyt ja tulevana vuosina. Uutta toteutukseen tuo se, että toimenpiteet avataan eri ikäryhmien osalta erikseen. Lasten ja nuorten osalta on jo paljon toimintamalleja, mutta työikäisten ja ikäihmisten toimintamalleja kehitetään lisää. Ikäihmisten osalta määräaikainen senioriohjaaja on tuonut hyvän lisäyksen ikäihmisten osallisuuteen ja toiminallisuuteen. Senioriohjaaja on tullut tarpeeseen ja tätä hyvää työtä haluamme jatkaa myös seuraavina vuosina. Loppuvuodesta aloitettiin valmistelu senioriohjaaja vakinaistamisesta.

Varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja vapaa-aikapalveluihin jokaiselle kohderyhmälle kuulluksi tulemisen malli. Valtuustossa hyväksyttyjen suunnitelmista muokataan uutta hyvinvointisuunnitelmamallia. Ennakoivaan hyvinvointiin pureudutaan liikunnan, ruoan, mielen ja päihdetyön kautta. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelma. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen puututaan someturva-ohjelman avulla kaikilla kouluilla. Perhekeskustöön kehittämistä jatketaan ja tässä on elintärkeä yhteistyö uuden hyvinvointialueen kanssa. Kuntalaisten harrastustoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen eri tavoin jatkuu vuoden 2025 aikana. Monta luontoa-opintokokonaisuus etenee varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta lukuvuoden 2024–2025 aikana ja mahdollisesti laajentuen koskettamaan myös muita kohderyhmiä seuraavina vuosina.

Syksystä 2024 lähtien opetussuunnitelman mukaista uimaopetusta järjestetään kunnan ulkopuolella oman uimahallin peruskorjauksen takia. Uuden uimahallin harjakaisia vietettiin marraskuussa ja uimahalli avaa ovensa ensi vuoden alussa. Oppilaiden uimahallikuljetukset toi lisäyksiä kuljetuskustannuksiin. ICT-kustannukset myös nousevat, koska toteutamme tieto- ja viestintäteknologiastrategian mukaista oppilaiden henkilökoh- taisten laitteiden hankintaa. Kustannuksien kallistuminen näkyy materiaaleissa, ostoissa sekä koululaiskulje- tuksissa.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen tehtävänä on omalla työllään, yhdessä muiden toimijoiden kanssa, pyrkiä varmistamaan kokonaisvaltainen ja monialainen hyvinvointityö ja huomioida maakunta- ja SOTE-uu- distuksen vaikutukset toimintaympäristöön. Muutoksessa sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen keskeinen tehtävä on toiminnallisuuden varmistaminen, jotta kuntaan jäävät peruspalvelut vastaavat mahdollisimman hyvin kuntalaisten tarpeisiin.

Perusopetuksessa vuoden 2025 palveluverkkomuutos muokkasi palveluverkkoa. Valtuuston 17.2.2020 päätök- sen §6 mukaisesti Tiilikankaan koulun toiminta päättyy 1.8.2025 alkaen ja Tiilikankaan koulun oppilaat sekä henkilökunta sijoitettiin uusiin tiloihin 1.8.2025. Kunnanhallitus teki Tiilikankaan lähikoulun määräytymisestä päätöksen 13.1.2025 muutosesityksen mukaisesti. Kunnanhallituksen päätöksen jälkeen järjestettiin 16.1.2025 tiedotustilaisuus huoltajille Heinsuon koululla. Tämän jälkeen sivistys- ja hyvinvointivaliokunta tarkensi oppi- laaksioton perusteita kokouksessaan 19.2.2025.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päätti 19.2.2025, että Salpakankaan- ja Heinsuon koulujen väliset oppilassiir- rot koskevat vuosiluokkia 5–7. Musiikin painotettu opetus järjestetään Salpakankaan koululla ja siirrot eivät koske valintakokeen perusteella painotettuun opetukseen valittuja oppilaita, koska painotettua musiikinope- tusta ei järjestetä Heinsuon koululla.

Heinsuon kouluun siirrettiin tarvittava määrä 5–7 vuosiluokan oppilaita, joiden koulumatkan pituus Heinsuon kouluun on lyhin Hollolan kunnan koulukuljetusperiaatteiden mukaista reittiä pitkin. Tarvittava siirrettävien op- pilaiden määrä määräytyi Salpakankaan ja Heinsuon koulujen perustettavien opetusryhmien perusteella.

Ryhmät perustettiin muodostaen sekä Salpakankaan että Heinsuon kouluun tarkoituksen mukaiset valiokunnan päättämän ryhmäkoon mukaiset opetusryhmät.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin esihenkilöiden kanssa työstettiin huhtikuussa Päijät-Hämeen seudullisessa sivistysjohtajien verkostolle tilannekuvaa kunnan palveluista. Kunnan piti tehdä viisi nostoa yhdessä muodostettavaan lasten, nuorten ja perheiden tilannekuvaan. Hollolan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden nostot olivat seuraavanlaiset:

- Lasten ja nuorten hyvinvointia haastavat kasvavat mielenterveyden ongelmat, kouluikämyönteisyys ja tunne-elämän haasteet.
- Liikkumattomuus ja ruutuajan lisääntyminen heikentävät sekä lasten että aikuisten arjen tasapainoa ja terveyttä.
- Vanhemmuuden tuen tarve ja lasten yksilöllinen tuen tarve ovat kasvussa, mikä korostaa ennaltaehkäisevien palveluiden merkitystä.
- Resursointi varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja erityisopetuksessa on kunnossa, mutta kelpoisen henkilöstön saatavuus aiheuttaa paineita.
- Monialainen yhteistyö, kattavat liikunta- ja nuorisopalvelut sekä toimivat asiakaspalvelumallit tukevat perheiden arkea ja vahvistavat yhteistä tekemistä.

Paimelan päiväkotij- ja koulurakennuksessa tehtiin alkuvuodesta 2025 kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus sekä altistamisolosuhteiden arviointilausunto. Tutkimusten perusteella laadittu arvio koko rakennuksen korjaustarpeesta osoittautui laajaksi. Rakennuksen korjaustarpeen vuoksi lasten siirtäminen väistötiloihin 1.8.2025 alkaen lukuvuodeksi 2025-2026 on todennäköinen toimenpide. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päätti Paimelan yksikön siirrosta väistötiloihin lukuvuodeksi 2025 -2026 huhtikuun kokouksessaan.

Yhteistoiminnallinen henkilöstön tiedotus- ja kuulemistilaisuus, Paimelan ja Kalliolan koulun ja päiväkodin sekä Kukkilan päiväkodin henkilöstölle ja perhepäivähoitajille järjestettiin Kalliolan koululla 3. huhtikuuta 2025. Lasten huoltajille ja kuntalaisille pidettiin asiasta tiedotus- ja kuulemistilaisuus samana päivänä Kalliolan koululla.

Kunnan talousarviossa ei ollut määrärahoja kohteen laajaan korjaamiseen, joten asia edellytti valtuuston käsitteilyä. Valtuustokäsittelyn valmistelun pohjaksi, kunnanhallitus tarvitsi vaihtoehtot koulurakennuksen osalta, sekä opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämisen näkökulmasta. Vaihtoehtotarkastelun tueksi kunnanhallitus pyysi 31.3.2025 kokouksessaan lausunnon sivistys- ja hyvinvointivaliokunnalta sekä elinvoimavaliokunnalta. Valtuusto ei myöntänyt määrärahoja korjaamiseen, joten Paimelan yksikön toiminta päättyi vuoden 2025 aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleman perusopetuslain muutoksen seurauksena oppimisen tuki uudistuu esi- ja perusopetuksessa. Laki perusopetuslain muuttamisesta (1090/2024) on hyväksytty 30.12.2024 ja lainsäädännön muutos tulee pääosin voimaan 1.8.2025.

Perusopetuslain ja siihen liittyvien lakien muutoksesta johtuen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet on päivitetty. 1.8.2025 voimaantulevat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on julkaistu ePerusteet -palvelussa helmikuussa 2025. Ensisijaisesti muutokset opetussuunnitelman perusteissa liittyvät oppimisen ja koulunkäynnin tukea käsittelevän luvun uudistamiseen kokonaan.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päätti 16.4.2025 hyväksyä Keskuskatu 4:n vuokraamisen toistaiseksi vapaa-aikapalveluiden toimilaksi 1.8.2025 alkaen. Tilaa käytetään Hollolan kunnan vapaa-aikapalveluiden toimintoihin ja ensisijainen käyttötarkoitus on avoin nuorisotilatoiminta.

Uuden valtuustokauden ensimmäinen sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan kokous pidettiin 20.8.2025. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta hyväksyi kokouksessa Hollolan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman, joka tuli voimaan 1.8.2025 alkaen liittyen tuen uudistukseen. Paimelan yksikön jatkovalmisteluun liittyviin kysymyksiin annettiin vastaus kunnanhallitukselle. Kankaan koulun 10.8.2025 palosta annettiin tilannekatsaus. Kankaan koulu aloitti palon jälkeen väistötiloissa 11.8.2025 entisen Tiilikankaan koulun tiloissa.

Palvelualueen valmiussuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2024 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa. Valmiussuunnitelman liitteiden päivittämistä jatketaan ja lisäämme toimintakortteja. Hyväksytty valmiussuunnitelma vaati myös jalkauttamisen palvelualueen yksiköihin vuoden 2025 aikana. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen osalta päivitämme häiriötilanteiden toimintakortit, viestintäketjut, esihenkilön ja työntekijän roolit häiriötilanteissa. Lisäämme häiriötilanteiden varautumiskoulutusta sekä valmiussuunnitelman jalkauttamista.

Kunnanhallituksen 18.8.2025 päätöksellä toimeksianto varhaiskasvatuksen – ja perusopetuksen tulevaisuuden palvelusuunnitelmasta tilattiin FCG Oy:ltä. Toimeksiannon mukaisesti tuli selvittää: Hollolan kunnan nykyisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkojen toimivuuden, tehokkuuden ja kattavuuden tarkastelu suhteessa palvelutarpeisiin ja kunnan talouden kantokykyyn sekä palveluverkkoon liittyvien mahdollisten puutteiden ja kehittämistarpeiden tunnistaminen. Tehtävänä oli laatia analyysi kunnan väestö- ja talouskehityksestä sekä arvioida havaittujen muutosten vaikutuksia varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja näiden tuki- palvelujen järjestämiseen. Palvelusuunnitelman päätöksenteko tapahtuu seuraavan vuoden aikana.

Palvelukuvaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä tai lailla ohjattua. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä pakolais- ja maahanmuuttoasioiden kokonaisuudet. Sivistyksen -ja hyvinvoinnin palvelualue vastaa kyseessä olevien vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Palvelusuunnitelma 2025

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsä ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa – moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Henkilöstö

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	TP 2024	TA 2025	TP 2025	Muutos
Vakituiset	453	519	491	38
Määräaikaiset	136	86	85	-51
Työllistetyt	2	0	0	-2
Yhteensä	591	605	576	-15
HTV	552		549,84	-2,16
Sairauspoissaolo -%	6,00 %		5,44 %	-0,56 %
Tapaturmapoissaolo -%	0,04 %		0,07 %	0,03 %
Koulutuspoissaolo -%	0,24 %		1,35 %	1,11 %

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Tavoitteen toteuttamiseen tarvittava määräraha	Toteutuminen 31.12.2025
Digikompetenssin vahvistaminen Kehitetään uusia ja vanhoja käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/toteuttamisen tapoja. Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja toiminnan toteuttamisessa. - osaamisen hankkiminen ja kehittäminen (henkilöstö, lapset ja nuoret) - uudet kyvyt, valmiudet, keinot ja tavat toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelua - kyvykkyyks toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu.	Varhaiskasvatuksessa 1 digilaite/7 lasta - lähtötaso 90 % - tavoitetaso 100 % Henkilökohtainen digilaite käytössä kaikilla 3–6 - ja 7–9 –luokkalaisilla - lähtötaso 3–5 ja 7–8 luokkalaisilla digilaite Perusopetuksen opetus-henkilöstöllä henkilökohtainen työpuhelin - lähtötaso 75 %, tavoitetaso 2025 100 % Varhaiskasvatuksella ryhmäkohtainen puhelin käytössä - Lähtötaso 70 %, tavoitetaso 100 %	Digilaitteiden vuokrat 3–6 luokkalaiset ja 7–9 luokkalaiset sekä varhaiskasvatus.	Varhaiskasvatuksessa digilaittelisäykset eivät kokonaisuudessaan toteutuneet ja hankintaa jatketaan 2026. Perusopetuksessa henkilökohtainen digilaite on käytössä kaikilla 3–6-luokkalaisilla ja 7–9 –luokkalaisilla. Henkilökohtainen työpuhelin on käytössä 100 %:lla perusopetuksen henkilöstöllä. Varhaiskasvatuksella ryhmäkohtainen puhelin käytössä 100 %:lla ryhmistä.

Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä ta- voite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteutuminen 31.12.2025
Ympäristökasvattajien ja aktivaattorien toiminta Hollolassa.	Lähtötaso: Kaikissa varhaiskasvatustyksiköissä on luontoaktivaattoreita tai kestävän kehityksen kehittämisryhmän jäseniä. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on koulutettu henkilöitä koko vastuualueen kokonaisresurssiksi. Tavoitetaso: Vastuuhenkilöt tapaavat säännöllisesti, kouluttautuvat ja jalkauttavat toimintatapoja omissa yksiköissään suunnitelmallisesti.	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ympäristökasvattajat ovat koontuneet suunnittelemaan monta-luontoa opinpolun jalkautusta. Varhaiskasvatuksessa on toteutettu kaksi koulutusta ympäristöteemalla. Hämeen ympäristökasvatuspäivään on osallistuttu huhtikuussa 2025 ja sen antia on jalkautettu yksiköissä. (Lammilla; ELY). Varhaiskasvatuksen kestävän kehityksen kehittämisryhmäläisillä on ollut kaksi tapaamista vuonna 2025, joissa on työstyetty ekologisen, taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kestävän kehityksen osa-alueita sekä toimintasuunnitelmaa varhaiskasvatukseen.

Vastuutaho: Varhaiskasvatuspäällikkö, rehtorit

Ympäristö- ja ilmastoasiat tilaisuuksissa ja tapahtumissa.	Lähtötaso: Kunnan omana toimintana järjestettävissä tapahtumissa ympäristö- ja ilmastoasiat huomioidaan. Tavoitetaso: Kiinnitetään kunnan avustamien ja yhteistyössä toteuttamien tapahtumien järjestyksessä huomiota jätehuollon ja lajittelun järjestämiseen ja ohjeistamiseen sekä energiankulutuksen ja päästöjen minimoimiseen. Tarjoiluissa suositetaan kasvis- ja lähiruokaa. Mahdollistetaan ja kannustetaan etsimään vaihtoehtoisia kulkutapoja yksityisautoille.	Tapahtumasuunnittelua tehtiin tavoitteiden mukaisesti.
---	--	--

Vastuutaho: Vapaa-aikapäällikkö

Ympäristönäkökulmien huomioiminen yhdistysten avustuksissa.	Lähtötaso: Ympäristönäkökulmaa ei ole huomioitu avustuskriteereissä. Tavoitetaso: Esitetään yhdistyksille avustushakemusten yhteydessä kysymys ympäristöasioiden huomioimisesta ja kannustetaan avustuksia hakevia/saavia yrityksiä huomioimaan ilmasto- ja ympäristönäkökulmat omassa toiminnassaan.	Tuotantotukien avustuskriteereihin päivitetty linjaus sitoutumisesta Hollolan kunnan ilmastotavoitteisiin.
--	---	--

Vastuutaho: Vapaa-aikapäällikkö

Materiaalien kestävyys, uudelleenkäyttö ja kierrätys.	Lähtötaso: Jätteen lajittelu ja kierrätys -toimintamallin rakentaminen on aloitettu. Tavoitetaso: Jätteen lajittelu ja kierrätys -toimintamalli on valmis. Uusien määräysten mukaisen lajittelun toteuttaminen yksiköissä, lajittelu osana kasvatustyötä mahdollistuu.	Toimintamalli on käyty läpi kaikissa perusopetuksen yksiköissä ja toimintamallin kartoitustyö jatkuu vielä varhaiskasvatyksiköissä vuoden 2026 aikana.
--	--	--

Vastuutaho: Toimintayksiköt lähiesimiesten johdolla ja vastuualueiden ympäristökoordinaattoreiden tuella

Luonnon hyödyntäminen opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.	Lähtötaso: Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä oppimisympäristönä. Tavoitetaso: Koko kunta oppimisympäristönä. Lähiympäristön mahdollisuuksia hyödynnetään opetuksessa ja oppimisessa sekä leikkiympäristönä laajemmin.	Luontoa hyödynnetään päivittäin sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa.
---	--	--

Vastuutaho: Toimintayksiköt lähiesimiesten johdolla ja vastuualueiden ympäristökoordinaattoreiden tuella

Ympäristökasvatusohjelman valmistelu ja käyttöönotto.	Lähtötaso: Monta luontoa-opinpolku suunnitella jalkautetaan arkeen. Monta luontoa opinpolku toteutuu varhaiskasvatustoiminnassa. Tavoitetaso: Monta luontoa opinpolku toteutuu varhaiskasvatuksen- ja perusopetuksen toiminnassa. Ympäristö- ja ilmastokasvatuksella edesautetaan ajattelu- ja toimintamallien muuttumista.	Sisäinen kouluttautuminen ympäristökasvatusohjelmaan suunnitteilla. Monta luontoa -ohjelman jalkauttaminen jatkuu. Materiaalipankkia koostetaan kaikkien työntekijöiden hyödynnettäväksi. Opinpolun vuosikellossa huomioidaan neljä vuodenaikaa varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Punaisena lankana on edelleen tavoite, että jokainen lapsiryhmä retkeilee viikoittain lähiympäristössä.
--	---	---

Vastuutaho: Varhaiskasvatuspäällikkö ja rehtorit

Koulujen ja päiväkotien liittäminen ympäristöohjelmiin.	Lähtötaso: Hämeenkosken päiväkodilla on geopark- status ja alkuluokat ovat mukana Geopark-toiminnassa. Toimintaa pyritään kehittämään ja laajentamaan edelleen. Tavoitetaso: Ylläpidetään toimintaa nykyisessä laajuudessa ja mahdollistetaan toiminnan laajentuminen palvelualueella.	Toimintaa Hämeenkoskella on ylläpidetty nykyisessä laajuudessa. Seudullinen Geopark toiminta tukee yksikön ja yksikön esihenkilön pitkäjänteistä Geopark kehittämistyötä.
--	--	--

Vastuutaho: Varhaiskasvatuspäällikkö ja rehtorit

Seudullinen sivistyspalveluiden yhteistyö hyvinvointiverkostona.	Lähtötaso: Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa, luoden kestäviä alueellisia palveluita ja vahvistaen jakamistaloutta (esimerkiksi alueellinen hankerahoitus palvelutoiminnan kehittämisessä). Tavoitetaso: Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa, luoden kestäviä alueellisia palveluita ja vahvistaen jakamistaloutta (esimerkiksi alueellinen hankerahoitus palvelutoiminnan kehittämisessä).	Jatkuu sopimuksen mukaisesti vakiintuneilla malleilla. Uusi sopimus laadittu.
---	---	--

Vastuutaho: Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Osallisuus

Osallisuuden toimenpide		Toteutuminen 31.12.2025
Vaikuttamisen väylät	Kuvaus: Dialogisuuden ja rakentavan keskustelukulttuurin edistäminen: Erätauko ja Skidialogi toimintamallien jalkauttaminen. Tavoiteaikataulu: 1-12/2025	Skidialogia on jalkautettu yksiköissä (osallisuuskoordinaattori, perusopetuksen suunnittelija, hyvinvointitutor). Vanhempainverkoston toiminta on vakiintunutta ja säännöllistä. Työntekijöitä on koulutettu Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella erätauko -menetelmään.

Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

Digiosallisuuden edistäminen	Kuvaus: Osaamisen ja digikompetenssin vahvistaminen Tavoiteaikataulu: 1-12/2025	Osallisuutta on vahvistettu laitehankinnoilla. Osaamista vahvistettu vakassa ja perusopetuksessa digikehittämisyhmien johdolla. Varhaiskasvatuksen digivastaava toimii päivittäin lapsiryhmien arjessa digiosaamisen vahvistamiseksi.
-------------------------------------	---	---

Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

Kaikille avoimet tilat	Kuvaus: 1. Yhteiskehitämme ja otamme käyttöön turvallisen tilan periaatteet. 2. Hollolan kohtaamispaikkatoimintaa kehitetään osana perhekeskustöitä. Tavoiteaikataulu: 1-12/2025	Turvallisen tilan periaatteet valmistelussa. Kohtaamispaikkatoiminnan kehittämistä jatkettu osana LAPE-kehittämisyhmän toimintaa.
-------------------------------	--	---

Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

Luonto osana osallisuutta	Kuvaus: Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa monta luontoa opinpolku. Tavoiteaikataulu: 1-12/2025	Monta luontoa –opinpolun jalkauttaminen jatkuu.
----------------------------------	---	--

Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

Palvelualueen tuloslaskelma

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Sitova TOIMINTAKATE

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 391 141	1 931 900	2 174 799	112,57 %	242 899
Maksutuotot	907 913	900 000	771 685	85,74 %	-128 315
Tuet ja avustukset	673 873	618 500	351 803	56,88 %	-266 697
Muut toimintatuotot	180 096	66 300	192 224	289,93 %	125 924
Toimintatuotot yhteensä	4 153 023	3 516 700	3 490 510	99,26 %	-26 190
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-29 207 689	-29 628 400	-30 021 775	101,33 %	-393 375
Palkat ja palkkiot	-23 620 329	-23 982 100	-24 321 058	101,41 %	-338 958
Henkilösivukulut	-5 587 361	-5 646 300	-5 700 717	100,96 %	-54 417
Eläkekulut	-4 921 463	-4 963 800	-4 890 822	98,53 %	-72 978
Muut sivukulut	-665 898	-682 500	-809 895	118,67 %	-127 395
Palvelujen ostot	-15 290 534	-15 188 500	-15 730 066	103,57 %	-541 566
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-1 072 615	-1 126 100	-1 033 431	91,77 %	92 669
Avustukset	-1 385 506	-1 487 500	-1 309 066	88,00 %	178 434
Muut toimintakulut	-10 896 420	-10 913 900	-10 511 599	96,31 %	402 301
Toimintakulut yhteensä	-57 852 764	-58 344 400	-58 605 937	100,45 %	-261 537
TOIMINTAKATE	-53 699 741	-54 827 700	-55 115 427	100,52 %	-287 727
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 200	0	-2 566		-2 566
VUOSIKATE	-53 700 941	-54 827 700	-55 117 993	100,53 %	-290 293
Poistot ja arvonalentumi- set	-32 431	-49 000	-18 825	38,42 %	30 175
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-53 733 372	-54 876 700	-55 136 818	100,47 %	-260 118
Vyörytyserät			0		0
Vyörytyserätulot		0	1 222 491		-1 222 491
Vyörytyserämenot		0	-1 222 491		1 222 491

Käyttötalouden menojen ja tulojen muutokset sekä poikkeamat

Palvelualueen sisällä varhaiskasvatuksen henkilöstökuluissa on suurin ylitys vuoden alussa. Vuoden lopussa varhaiskasvatuksen kulut saatiin tasattua kokonaisuutena, vaikka henkilöstökuluissa oli pientä ylitystä. Hollo-
lassa varhaiskasvatusikäisistä lapsista noin 80 prosenttia on varhaiskasvatuksen piirissä, mikä on valtakun-
nallisesti korkea. Varhaiskasvatuksen piiriin hakeudutaan pitkin vuotta, niin kunnalliseen kuin yksityiseen var-
haiskasvatukseen.

Perusopetuksen osalta oppilasmäärä on ollut laskeva, ja sitä kautta olemme pystyneet reagoimaan kustan-
nusten nousuun esimerkiksi arvioimalla henkilöstötarvetta. Uudet opetustunnit on määritelty maaliskuun ai-
kana ottaen huomioon tuen lakiuudistus 1.8.2025 alkaen. Lisäksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen pal-
veluverkossa on tapahtunut muutoksia 1.8.2025 alkaen, kun Tiilikankaan yksikön toiminta päättynyt. Paimelan
yksikön oppilaat ja lapset on siirretty Vesikansan alueen muihin yksiköihin lukuvuoden 2025–2026 ajaksi. Val-
tuusto päätti 22.9.2025, että Paimelan koulu- ja varhaiskasvatusyksikön korjaukseen ei osoiteta lisämäärära-
haa sisäilmakorjauksiin ja Paimelan koulu- ja varhaiskasvatusyksikkö lakkautetaan. Kankaan koulu paloi
10.8.2025 ja koulun toiminta siirrettiin väistötiloihin Tiilikankaan koulurakennukseen sekä Salpakankaan koulun
D-siiven tiloihin 11.8.2025 alkaen toistaiseksi.

Määrärahan toteutuminen vastuualueittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalve- lut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	539 137	607 700	336 702	55,41 %	-270 998
Toimintakulut	-1 924 901	-1 982 500	-1 730 070	87,27 %	252 430
TOIMINTAKATE	-1 385 764	-1 374 800	-1 393 368	101,35 %	-18 568

Varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	869 339	961 000	836 878	87,08 %	-124 122
Toimintakulut	-18 359 287	-18 807 200	-18 789 281	99,90 %	17 919
TOIMINTAKATE	-17 489 948	-17 846 200	-17 952 403	100,60 %	-106 203

Perusopetuspalvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	2 182 405	1 658 500	1 920 277	115,78 %	261 777
Toimintakulut	-33 536 977	-33 896 300	-34 424 890	101,56 %	-528 590
TOIMINTAKATE	-31 354 572	-32 237 800	-32 504 613	100,83 %	-266 813

Vapaa-aikapalvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	562 142	289 500	396 654	137,01 %	107 154
Toimintakulut	-4 031 599	-3 658 400	-3 661 696	100,09 %	-3 296
TOIMINTAKATE	-3 469 457	-3 368 900	-3 265 043	96,92 %	103 857

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut

Vastuutaho: **Minna Säkkinen-Salminen**, palvelupäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalveluiden tehtävänä on toimia palvelualueen yleisenä suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelimenä; Hallinto- ja tukipalveluiden tehtävänä on luoda palvelualueelle tehokkaat ja taloudelliset toiminnan edellytykset tuottamalla tarpeenmukaiset tukipalvelut.

Tehtäväkokonaisuuteen kuuluvat palvelualueen johtaminen ja kehittäminen, valiokuntatyöskentely, sidosryhmäyhteistyö, sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu, yleis- ja oppilashallinnon prosessit, LAPE-toiminta ja perhekeskuskehittäminen sekä koululaiskuljetuksiin ja teknisen työn tilojen koneiden, laitteiden ja käsityökalujen huoltoon ja kunnossapitoon liittyvät palvelut.

Palvelualueen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, millä on laajakantoisia vaikutuksia hallinto- ja tukipalveluiden toimintaan. Tämän vuoksi toimintaa, prosesseja ja järjestelmiä on kehitetty tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Kehittämistyössä on painotettu asiakaspalvelun parantamista, prosessien sujuvoittamista sekä tiedon ajantasaisuuden, tietosuojan ja tietoturvan vahvistamista. Järjestelmäkehitystä on toteutettu erityisesti Visma InSchool-, Primus/Wilma- ja MunSchool-järjestelmissä.

Vuoden aikana yksi merkittävimmistä uudistamista edellyttävistä kokonaisuuksista on ollut oppimisen tuen uudistus. Opetushallituksen päivitettyjen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset paikalliset muutokset valmisteltiin kevään ja kesän 2025 aikana ja otettiin käyttöön 1.8.2025. Uudistus on edellyttänyt laajaa yhteensovittavaa työtä prosessien, järjestelmien ja ohjeistusten osalta. Uudistusta toteutetaan vaiheittain, minkä vuoksi oppilashallinnon järjestelmissä mahdollistetaan samanaikaisesti sekä vanhan että uuden lainsäädännön mukaiset toimintamallit. Uudistukseen liittyen järjestelmiin on rakennettu uusia lomakkeita, liitteitä, päätöspohjia ja kenttiä sekä päivitetty todistusohjat, mukaan lukien uusi todistuksen liite rajatun oppimäärän oppiaineita opiskeleville. Perusopetuksen tuntijakouudistukset, joissa äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä matematiikkaan lisättiin vuosiviikkotunteja, on huomioitu oppilashallintojärjestelmä Primuksen opetussuunnitelmarakenteissa.

Vuoden aikana on toteutettu laajaa asiakirja-arkistointia Primuksessa, joka on osa sähköisen arkiston käyttöönottoon valmistelua ja pysyvästi säilytettävien paperisten asiakirjojen digitointia. Arkistointiin liittyen on kehitetty järjestelmäintegraatioita ja rajapintoja sekä otettu käyttöön sähköinen allekirjoitus. Lisäksi on selvitetty integraatioalustojen hyödyntämismahdollisuuksia järjestelmien välisen tiedonkulun automatisoimiseksi.

Valtakunnallisen Koski-tietovarannon vaatimukset ovat edellyttäneet jatkuvaa kehittämistä ja tiedonsiirtoihin liittyvien prosessien ja ohjeiden päivittämistä. Kuluven lukuvuoden ajan Koskessa siirtyvät rinnakkain sekä vanhan että uuden lainsäädännön mukaiset oppimisen tuen tiedot. Järjestelmäkehityksen myötä oppilaskohtaisten tuen jaksojen siirto Koskeen on mahdollistunut.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan prosesseja on tarkennettu, ja päätöksenteko on siirretty Efficasta Primukseen. Laskutusprosesseja on kehitetty ja toiminnan tueksi on otettu käyttöön Edlevo-järjestelmä. Sijoitettujen lasten laskutukseen liittyen on kartoitettu robotiikan ja tekoälyn hyödyntämistä yhteistyössä tietohallintopalveluiden kanssa.

Palvelualueella on tunnistettu järjestelmäarkkitehtuurin kerrostuneisuus ja siihen liittyvä manuaalisen työn määrä merkittäväksi kehittämishaasteeksi. Palvelualueelle on palkattu järjestelmäasiantuntija, jonka tehtävänä on muodostaa kokonaiskuva varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestelmistä, ratkoa järjestelmiin liittyviä epäselvyyksiä sekä edistää läpileikkaavaa järjestelmäkehitystä tiiviissä yhteistyössä hallinto- ja tukipalveluiden sekä tietohallintopalveluiden kanssa.

Hallinto- ja tukipalveluissa on aloittanut vakituinen palvelukoordinaattori, jonka vastuulla on koululaiskuljetuskokonaisuuden suunnittelu, järjestäminen, koordinointi ja hallinta sekä joukko- ja palveluliikenteen kehittäminen. Varsinainen kuljetussuunnittelu ja ajojärjestely ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Palvelukoordinaattorin tehtävänä on ohjata ja valvoa ulkopuolisen palveluntuottajan toimintaa. Uudessa tehtävässä yhdistyvät elinvoiman palvelualueen koordinaattorin ja sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen kuljetussuunnittelijan vastuulla olleet tehtävät. Kuljetustoiminnassa on arvioitu kuljetusoikeuksia, erityistarpeita ja teiden vaarallisuutta, tehostettu reittejä ja kaluston käyttöä sekä lisätty linjaliikenteen hyödyntämistä eri alueilla. Kuljetusten toiminnanohjausta ja kuluseurantaa on kehitetty, ja henkilökuljetusten kilpailutusta on valmisteltu markkinavuoropuheluihin ja tarjouspyynnön laadinnalla.

Perhekeskuskehittämisessä on laadittu LAPE-kehittämisryhmän toimintasuunnitelma vuosille 2025–2026. Kehittämistyössä on painotettu perhekeskustoiminnan tunnettuuden lisäämistä, monialaisen yhteistyön vahvistamista sekä perhekeskusmanuaalin ja sähköisen perhekeskuksen hyödyntämistä. Lisäksi on selvitetty fyysisen perhekeskuksen toteuttamismahdollisuuksia ja valmisteltu yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa systeemisen toimintamallin koulutuskokonaisuutta keväälle 2026.

Loppuvuonna on valmisteltu Plandisc-vuosikellon käyttöönottoa palvelualueen toiminnan systemaattisen, läpinäkyvän ja ennakoitavan johtamisen tueksi.

Tehtävänkuvien päivitykset, henkilövaihdokset sekä useat järjestelmä uudistukset ovat edellyttäneet merkittävää perehdyttämistä, osaamisen vahvistamista sekä toimintamallien ja ohjeiden päivittämistä.

Hallinto- ja tukipalvelut ovat osallistuneet erilaisiin rekrytointitapahtumiin, sijaisten saatavuuden varmistamiseen sekä palvelualueajat ylittävään kehittämistyöhön muun muassa hyvinvointi-, ilmasto- sekä tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmissä. Lisäksi palvelualueella toteutetun riskikartoituksen pohjalta laaditut toimenpiteet on käsitelty ja toimeenpantu alkuvuonna.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Talouden tasapainotusohjelman vaateisiin hallinto- ja tukipalvelut pyrkivät vastaamaan kilpailutuksilla, sopimuksia tarkastelemalla ja toimintaa edelleen kehittämällä. Keskeiseksi tässä nousee muun muassa koululaiskuljetusten edelleen tehostaminen:

- Siirrämme oppilaita erilliskuljetuksesta joukkoliikenteeseen niin paljon kuin mahdollista.
- Suunnittelemme ja optimoimme koululaiskuljetusreittejä / autokiertoja paremmin ja tehokkaammin.
- Hyödynnämme ja jaamme omaa kalustoa yhdessä muiden kuntien kanssa, yhteistyö muun muassa palvelu- ja asiointiliikenteen kanssa, mahdollisuus jakaa kustannuksia, kesäaikana sekä koulujen toiminta-aikana.
- Taksi ja yksinkulkuoikeuksien tarkastelu ja mahdollisuuksien mukaan vähentäminen.
- Mahdollisten odotustuntien käyttö ja kuljetusoppilaiden kävelyttäminen reitin varteen, jolloin vähennetään kotipihasta ja ”ovelta” noutoja, ja yksi auto ehtii hakemaan enemmän oppilaita tuntia kohden (taksien käytön vähentäminen)

Lisäksi pyrimme kehittämään vaikuttavia lapsia, nuoria ja perheitä hyödyttäviä perhekeskuspalveluita, huomioiden yhteensovittava toiminta ja johtaminen:

- Perhekeskusmanuaalia ja palvelukarttaa hyödynnetään palveluohjauksen ja verkostomaisen työskentelyn välineenä kaikissa toimintayksiköissä.
- Vahvistetaan ja laajennetaan kohtaamispaikkatoimintaa; kohtaamispaikkatoiminta mahdollistaa osallisuuden, vertaisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen kaikissa ikäryhmissä osana perhekeskuksen palveluverkostoa. Huolehditaan tarvittavasta tilasuunnittelusta, siihen liittyvästä kokonaisuuden johtamisesta, koordinaatiosta, palveluiden ja toimintojen yhteensovittamisesta sekä osaamisesta.

- OmaPerhe.fi (sähköinen perhekeskus) hyötypotentiaalin hyödyntäminen kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi (ennaltaehkäisevä, varhainen tuki).
- Selkiytetään perhekeskuksen tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja varmistamiseksi. Vahvistetaan ymmärrystä siitä, että perhekeskuskehittäminen on kaikkien yhteistä työtä; lasten, nuorten, vanhempien, ammattilaisten, johtajien ja päättäjien kumppanuutta.
- Kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen ja laajentaminen; Tarkastellaan erilaisia tilasuunnittelun vaihtoehtoja fyysisen perhekeskuksen toteuttamiseksi.

Oppimisen tuki uudistuu kaikilla koulutusasteilla. Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä lakimuutokset, joiden myötä oppimisen tuen järjestelmä uudistuu sekä esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa. Esi- ja perusopetusta koskevien muutosten on tavoitteena astua voimaan 1.8.2025. Muutos edellyttää uusien käytänteiden luomista ja ohjeiden päivittämistä. Muutoksella on merkittävät vaikutukset myös tilastointiin. Uudistuksen seurauksena oppilashallintojärjestelmä tulee päivittää vastaamaan muutoksia. Uudistus vaikuttaa muun muassa:

- Wilman tulosteisiin
- Päätöspohjiin
- Pedagogisiin asiakirjoihin
- Ohjeisiin

Vuodelle 2025 kohdentuu useampi uuden järjestelmän käyttöönotto; henkilöstö- ja työsuhtetiedot järjestelmä Personec ESS, talouden ja toiminnanohjaus järjestelmä Raindance, matka- ja kulunhallinnan järjestelmä M2 sekä Intrauudistus. Kaikilla järjestelmä uudistuksilla on merkittävät vaikutukset hallinto- ja tukipalveluiden toimintaan, joka tulee edellyttämään järjestelmien hallintaan liittyvän osaamisen vahvistamista sekä toimintamallien, prosessien ja ohjeiden päivittämistä.

Hallinto- ja tukipalveluissa varaudutaan ja valmistellaan sähköisen arkistoinnin käyttöönottoa. Sähköinen arkistointi yleistyy, mutta paperiarkistot ovat vielä kauan osa arkistointia. Valmistaudumme elämään niin sanottua hybridivaihetta, jossa meillä on sekä sähköistä että analogista arkistointia.

Yhteistyössä Tietohallintopalveluiden kanssa jatketaan koulujen langattoman verkon (Wlan) uusimista. Projekti pitää sisällään tukiasemien ja kytkimien uusinnan sekä verkon hallinnan siirtymisen kokonaan pilveen.

Keskeisiä hallinto- ja tukipalveluiden talouteen liittyviä muutoksia talousarviovuodella 2025 ovat:

- Vauva- ja muuttorahan odotettua pienemmäksi jäänyt kysyntä
- Wellamo-opiston opetustuntimäärän vähentyminen
- Musiikiopiston ja konservatorion avustuspääaseman lisääminen
- Sähköisen arkistointiprojektin käynnistäminen
- Toimistosuhteiden palkankohdentaminen hallinto- ja tukipalveluihin
- Muutokset sisäisessä ja ulkoisessa laskutuksessa ja vuokrissa.

Tuloslaskelma

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	4 375	7 700	1 300	16,88 %	-6 400
Tuet ja avustukset	529 777	600 000	335 402	55,90 %	-264 598
Muut toimintatuotot	4 985	0	0	0,00 %	0
Toimintatuotot yhteensä	539 137	607 700	336 702	55,41 %	-270 998
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-999 003	-1 198 900	-1 107 415	92,37 %	91 485
Palkat ja palkkiot	-821 002	-964 100	-895 251	92,86 %	68 849
Henkilösivukulut	-178 001	-234 800	-212 164	90,36 %	22 636
Eläkekulut	-155 573	-207 300	-182 937	88,25 %	24 363
Muut sivukulut	-22 428	-27 500	-29 227	106,28 %	-1 727
Palvelujen ostot	-610 461	-409 500	-355 600	86,84 %	53 900
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-35 911	-42 200	-17 199	40,75 %	25 001
Avustukset	-129 765	-134 000	-131 582	98,20 %	2 418
Muut toimintakulut	-149 762	-197 900	-118 274	59,76 %	79 626
Toimintakulut yhteensä	-1 924 901	-1 982 500	-1 730 070	87,27 %	252 430
TOIMINTAKATE	-1 385 764	-1 374 800	-1 393 368	101,35 %	-18 568
Rahoitustuotot ja -kulut	-673	0	-424		-424
VUOSIKATE	-1 386 437	-1 374 800	-1 393 792	101,38 %	-18 992
Poistot ja arvonalentumi- set	0	0	0		0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 386 437	-1 374 800	-1 393 792	101,38 %	-18 992
Vyörytyserät		0	1 032 628		-1 032 628
Vyörytyserätulot		0	1 032 628		-1 032 628
Vyörytyserämenot		0	0		0

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	4 869	0	0	0,00 %	0
Toimintakulut	-845 942	-1 154 600	-1 032 624	89,44 %	121 976
TOIMINTAKATE	-841 073	-1 154 600	-1 032 624	89,44 %	121 976

Wellamo-opisto

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0
Toimintakulut	-242 876	-225 200	-195 568	86,84 %	29 632
TOIMINTAKATE	-242 876	-225 200	-195 568	86,84 %	29 632

Musiikkitoimi

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0,00 %	0
Toimintakulut	-129 113	-127 600	-127 778	100,14 %	-178
TOIMINTAKATE	-129 113	-127 600	-127 778	100,14 %	-178

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hankkeet

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	534 268	607 700	336 702	55,41 %	-270 998
Toimintakulut	-706 970	-475 100	-374 099	78,74 %	101 001
TOIMINTAKATE	-172 702	132 600	-37 397	-28,20 %	-169 997

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Wellamo-opisto, opetustunteja	9 377	9 974	8 996

Varhaiskasvatuspalvelut

Vastuutaho: **Sanja Pokki**, varhaiskasvatuspäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella varhaiskasvatuksen tehtävä on järjestää varhaiskasvatusta, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötaimien kanssa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Esihenkilöt vastaavat kentällä operatiivisesta varhaiskasvatus-, esiopetus- sekä perhepäivähoidon toiminnasta, sekä moniammatillisesta sidosryhmätyöskentelystä. Esihenkilöt vastaavat pedagogisesta johtamisesta, asiakaspalvelusta, taloudesta, henkilöstöjohtamisesta, viestinnästä ja yksiköiden turvallisuudesta. Lisäksi esihenkilöt toimivat kehittämiseen liittyvissä esimerkiksi terveyden- ja sosiaalihuollon verkostoissa. Varhaiskasvatuksen hallintopalvelut toimivat tukipalveluna, vastaten sisäisestä ja ulkoisesta asiakaspalvelusta, asiakasmaksujen toteutumisesta, palveluseteliprosessista, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta, varhaiskasvatuksen tietovarannosta (VARDA) sekä varhaiskasvatuksen kehittämis- ja laadunarviointi järjestelmästä (VALSSI).

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito, avoin varhaiskasvatus, sekä kouluilla toteutettava esiopetus. Päiväkodin tiloissa järjestettävää varhaiskasvatusta toteutetaan kymmenessä eri toimipisteessä Paimelan siirryttyä väistötiloihin 1.8.2025 alkaen. Esiopetus toteutetaan alkuluokkatoinnana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa, minkä lisäksi lapsilla on oikeus osallistua täydentävään varhaiskasvatukseen. Esiopetusta toteutetaan kuudessa eri toimipisteessä Tiilikankaan koulun toiminnan päätyttyä kesään 2025. Vuorohoito eli yö-, ilt- ja viikonloppuhoito järjestetään Salpakankaan päiväkodissa. Perhepäivähoitoa toteutetaan sekä kunnallisena että yksityisenä palveluna. Toimintamuotona perhepäivähoito on ollut huoltajien toimesta toivottu ja kysytty. Lasta voidaan hoitaa myös kotona kotihoidon tuella tai huoltaja voi valita lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen. Sosiaalisen median, kuten Instagramin käyttöä on lisätty kaikkien toimintamuotojen näkyvyyden, houkutelavuuden ja asiakkaiden osallisuuden lisäämiseksi. Sosiaalisen median materiaalin tuottamisesta vastaa kunkin yksikön vastaavat.

Avointa varhaiskasvatustoimintaa on tarjottu perheille arkipäivisin neljässä eri toimipisteessä. Avoin varhaiskasvatus on osa lapsi- ja perhepalveluiden kohtaamispaikkatoimintaa ja lapsiperhepalveluita. Varhaiskasvatuksen avoin toiminta on vahvistanut paikkaansa palvelutarjonnassa. Avoimeen varhaiskasvatukseen on kiinnitetty kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, joista toinen vastaa avoimen varhaiskasvatuksen lisäksi kunnan leikkipedagogiikan kehittämisestä ja toinen digipedagogiikan kehittämisestä. Kummankin opettajan kehittämistoiminta tukee Hollolan kunnan strategisia tavoitteita. Avoin varhaiskasvatus tukee erityisesti uusien asiakkaiden matalan kynnyksen osallistamista ja ohjautumista kunnan varhaiskasvatuspalveluihin. Viikoittainen kävijämäärä on ollut noin 60 asiakasta; avoimella varhaiskasvatuksella on näin ollen tärkeä rooli lapsiperhepalveluiden kokonaisuudessa vanhemmuutta ja perheiden hyvinvointia tukien. Sosiaalisen median, kuten Instagramin käyttö on lisännyt avoimen varhaiskasvatuksen palvelujen näkyvyyttä tuleville ja nykyisille asiakkaille. Toiminnan muotoa ja resurssointia arvioidaan toimintavuosittain. Kohderyhmien tavoittaminen, toimintapaikkojen saavutettavuus sekä erityisesti kävijämäärät ovat arvioinnin osatekijöitä avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa suunniteltaessa ja toimintapaikkoja määriteltäessä.

Luonto ja kestävä kehitys ovat näkyvässä roolissa Hollolan varhaiskasvatuksessa. Soramäen päiväkodin yhteydessä on luontoryhmä, joka toimii mahdollisimman paljon ulkona ja päiväkodin pihassa olevassa kodassa. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella on valmisteltu Monta Luontoa -opinpolkusuunnitelma. Sen tavoitteena on lisätä lähiympäristön mahdollisuuksien hyödyntämistä opetuksessa, oppimisessa ja leikkiympäristönä. Monta luontoa -suunnitelman jalkauttaminen on jatkunut vuoden 2025 aikana ja jatkuu edelleen.

Opinpolun vuosikellossa huomioidaan neljä vuodenaikaa varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Punaisena lankana on edelleen tavoite, että jokainen lapsiryhmä retkeilee viikoittain lähiympäristössään.

Hämeenkosken päiväkotitoiminta on saanut Geopark-statusuonnan 2022. Ohjelma perustuu kriteereihin, joiden saavuttamiseksi koulutaudutaan ja tutustutaan Agenda 2030 –tavoitteisiin. Lisäksi lisätään suunnitelmallisesti agendan mukaista toimintaa; ruokakasvatusta, kestävän kehityksen teemoja, ulkona opettamista, retkitoimintaa sekä henkilöstön ja lasten lähiympäristön tuntemusta. Kaikissa varhaiskasvatuyksiköissä on luontoaktiviteetit ja kestävän kehityksen kehittämisyöhmän jäseniä, jotka jalkauttavat osaamistaan ekologisen, taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kestävän kehityksen osa-alueita huomioiden. Luonto- ja ympäristökasvatusosaamista on vahvistettu kunnassa myös tukemalla vakituisen henkilöstön ympäristökasvattajien opintoja. Lisäksi kunnassa yksi varhaiskasvatuksen esihenkilö on kouluttautunut ympäristökasvattajaksi ja laatinut esihenkilötyötä tukevaa materiaalia aiheesta. Kehittämisyöhmien, luontoryöhmän ja Geopark-statusuonnan ylläpitäminen vaatii jatkuvaa ylläpitoa ja päivittämistä, sekä esihenkilöiden ja pitkäaikaisen kelpoisen varhaiskasvatuksen henkilöstön kouluttamista ja tukemista.

Hollolassa otettiin vuonna 2024 käyttöön digitaalinen kansallinen laadunarvointijärjestelmä Valssi. Sen kautta nostetaan kuntakohtaisia vahvuuksia, erilaisia kehityskohteita ja painopisteitä. Valssi on varhaiskasvatuksen henkilöstön arviointityökalu ja yksi osa-alue seudullisen arvioinnin kokonaisuutta. Keväällä 2025 päätettiin Valssin arviointikohteeksi vastavuoroinen ja kielellinen vuorovaikutus henkilöstön antaman palautteen ja tehdyn arvioinnin pohjalta. Arvioinnin perusteella koko kunnassa keskeisiksi vahvuuksiksi nousivat turvallinen ja kannustava vuorovaikutus, lapsen yksilöllinen kohtaaminen sekä kielellisesti rikas arki leikkiä erilaista materiaalia hyödyntäen. Kehittämiskohteiksi koko toimintakaudelle 2025–2026 nostettiin suunnitelmallisen ääneen lukemisen lisääminen sekä lasten tuottamat tarinat ja tekstit. Lasten osallisuutta seudullisessa arvioinnissa toteutettiin Seikkaillen Päijät-Hämeessä pelin kautta. Tuloksina oli, että lapset kokivat saavansa tehdä varhaiskasvatuksessa / esiopetuksessa tykkäämiään asioita ja heillä on päiväkodissa / esiopetuksessa kavereita. Lisäksi leikki nousi keskeiseksi osaksi kaverisuhteita. Varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa olevien lasten huoltajat vastasivat seudulliseen huoltajien kyselyyn. Huoltajat toivoivat lapsen päivän kuulumisten kertomista sekä antoivat kiitosta ja positiivista palautetta yhteistyöstä.

Hankkeiden avulla tuetaan varhaiskasvatuksen kehittämistä, ja pyritään vastaamaan varhaiskasvatuksesta nouseviin tarpeisiin. Aikaisempina vuosina alkanut digiosaamisen- ja pedagogiikan kehittäminen on jatkunut nyt määräaikaisten työntekijöiden avulla, joka toimii myös avoimessa varhaiskasvatuksessa opettajana. Digitaalista osaamista ja leikkipedagogiikkaa on vahvistettu erityisesti arjessa tapahtuvan osaamisen jalkauttamisen keinoin. Päävastuu digi- ja leikkipedagogiikan osaamisen kehittämisestä on ollut yksiköiden esihenkilöillä ja avoimen varhaiskasvatuksen opettajilla. Digipedagogiikan sujuvuuden osalta on tehty laskelmaa laitteiston ja materiaalin riittävyyden osalta. Hankintaa tehdään vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi ja tavoitetilan ylläpitämiseksi. Erilaisten hankkeiden avulla on pyritty vastaamaan myös lasten tuen tarpeisiin. Kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa on ollut palkattuna hankerahalla vuoden 2025 aikana, jolloin yksiköihin on pystytty kohdistamaan pedagogista osaamista, etenkin niissä yksiköissä, joissa osaamisen vajetta ja kuormaa on kertynyt kelpoisten opettajien saatavuushaasteiden vuoksi tai joissa tuen lasten tarve on vaatinut erityisopettajan laajempaa huomiota. Vuoden 2025 alusta resurssilastenhoitajien kuluja ei ole enää ollut mahdollista kattaa hankkeiden avulla, mikä näkyy henkilöstökustannusten kasvuna. Useamman vuoden ajan ryöhmiiin oli palkattuna hankerahalla resurssilastenhoitajia mahdollistamaan paremmin lapselle tuki hänen omassa lapsiryöhmässään ja päiväkodissaan, inklusio ja koulupolku huomioiden. Opetus- ja kulttuuriministeriö / Opetushallitus ohjaa hankerahoituksella varhaiskasvatuksen kehittämisen suuntaviivoja siten, että hankkeissa hyväksi koettujen toimintamallien jatkaminen otettaisiin osaksi kunnan varhaiskasvatuksen pysyvää toimintaa. On havaittavissa, että haettavissa olevien hankkeiden määrä on selvästi vähentynyt. Oppimisen tuen uudistus on astunut voimaan 1.8.2025, joka toi muutoksia esiopetuksen tuen järjestelyissä ja prosesseissa. Vaikutuksia kustannuksiin arvioidaan myöhemmin.

Koulutukseen ja työhyvinvointiin on panostettu ja tehty toimenpiteitä, mikä näkyy henkilöstön työhyvinvoinnissa. Tulokset ovat samalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Esihenkilöt, apulaisjohtajaresurssi, sekä vakituiset varahenkilöt ovat merkittävä tekijä työtyytyväisyyden ja pitovoiman ylläpitämiseksi. Toukokuussa 2025 järjestettiin ensimmäinen koko kunnan varhaiskasvatuksen kehittämispäivä, josta saatiin hyvää palautetta henkilöstöltä. Kehittämistyötä on jatkettu koko varhaiskasvatuksen yhteisillä Pedaporinoilla. Ne ovat kuukausittain verkossa toteutettua jatkuvaa sisällöllistä ja laadullista kehittämistä, ja ne ovat keskittyneet varhaiskasvatussuunnitelman sisältöihin. Hollolan varhaiskasvatus tukee varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osallistumista varhaiskasvatuksen sosionomin polkuopintoihin ja vapautuvia varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviä vaihdetaan varhaiskasvatuksen sosionomeiksi henkilöstörakenteen niin salliessa. Sosionomin opinnot ovat yksi merkittävä keino tukea henkilöstön urakehitystä, ja samalla vaikuttaa varhaiskasvatuksen palvelujen laadun tasoon. Kelpoisen henkilöstön saaminen on haastavaa sijainniltaan syrjäisiin yksiköihin. Varhaiskasvatuksessa mahdollistetaan muutamia oppisopimusopiskoulutuksia vuosittain. Vuoden 2025 aikana kaikki oppisopimusopiskoulutuksessa olleet ovat valmistuneet. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien yksi kysytyimmistä osaamisen alueilta on lääkehoidollinen osaaminen, joka tulee jatkossa olemaan yksi merkittävimmistä tekijöistä lastenhoitajien palkkauksessa. Työpaikkaohjaajia on koulutettu tukemaan työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Työpaikkaohjaajien kouluttaminen varhaiskasvatuksessa on keino lisätä yhteistyötä kouluttajatahojen kanssa, sekä välillisesti vaikuttaa saatavuusongelmaan tutustuttamalla ja perehdyttämällä varhaiskasvatustyöhön tulevia ammattilaisia. Saatavuusongelmaa ei kuitenkaan ole pystytty täysin ratkaisemaan, mikä edellyttää vielä uusien keinojen selvittämistä. Saatavuusongelma ei saa aiheuttaa tilannetta, jossa lainmukaista varhaiskasvatuksen laadukasta toimintaa ei voida toteuttaa. Henkilöstön keskuudessa on ollut kasvavana toiveena ja tarpeena työnohjaus, jota on pyritty järjestämään mahdollisuuksien mukaan. Tällä hetkellä säännöllisestä työnohjauksesta ovat hyötäneet varhaiskasvatuksen erityisopettajat, jotka jalkauttavat tehokkaasti osaamistaan eri yksiköihin.

Lakisääteisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämiseen vaikuttaa alle kouluikäisten lasten määrän kehitys Hollolassa. Laissa säädetään subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatuspaikkaan, mutta koko ikäluokka ei kuitenkaan käytä varhaiskasvatuspalveluja, vaan vanhempien valinnat ratkaisevat todellisen palvelujen tarpeen. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lapsien määrään vaikuttaa myös lapsiperheiden muuttoliike Hollolaan. Tulevina vuosina lasten syntyvyys on ennusteiden mukaan laskeva, kun tarkastellaan valtakunnallista syntyvyyden alenemisen kehitystä. Syntyvyyden laskusta huolimatta Kuntaliiton tekemän selvityksen (29.1.2025) ja ennusteen mukaan varhaiskasvatuksessa osallistuvien lasten määrän lasku tulee näkymään vasta vuoden 2030 jälkeen. Tämä ennuste tuo oman haasteensa varhaiskasvatuspaikkojen määrän tarpeen arviointiin tulevaisuudessa. Hollolassa varhaiskasvatusikäisistä lapsista noin 80 prosenttia on varhaiskasvatuksen piirissä, mikä on valtakunnallisesti korkea. Varhaiskasvatuksen piiriin hakeudutaan pitkin vuotta, mikä tuottaa jonkin verran lisäkustannuksia, kun ryhmien kokoa ja henkilöstöä joudutaan muuttamaan suunnitelmasta poiketen. Tämä on näyttäytynyt erityisesti Koulurinteen päiväkodin osalta kustannuksissa. Koulurinteen päiväkoti on vastannut alle 3-vuotiaiden paikkojen kasvaneeseen tarpeeseen kuntakeskuksen alueella. Erityisesti alle 3-vuotiaiden osuus on kasvanut, mikä selittää mahdollisesti kotihoidontuen vähäisempää käyttöä. Tämä näkyy toimintakulujen avustuksissa. Osallistumisasteen kasvuun on mahdollisesti vaikuttanut varhaiskasvatusmaksujen pienentyminen.

Varhaiskasvatuksen järjestämiskustannukset (kuntaliiton tiedote 29.1.2025) ovat nousseet valtakunnallisesti 13,2 % vuosina 2022 – 2023. Varhaiskasvatuksen kustannusnousu kohdistui erityisesti päiväkotitoimintaan ja henkilöstökuluihin. Kustannusten nousu ei ole enää jatkanut kasvua näin voimallisesti. Varhaiskasvatusmaksuista kertyvä tuotto on laskenut merkittävästi viime vuosien aikana hallituksen tekemien tulorajamuutosten myötä. Tuottoja ovat laskeneet joka toinen vuosi tapahtuvat indeksitarkastukset, viimeisin vuonna 2024. Näiden seurauksena nollamaksuisten määrä on kasvanut edelleen ja vaikuttanut laskevasti varhaiskasvatuksen maksutuottojen määrään. Kunnallisen ja palvelusetelin asiakasmaksuista noin 50 % ovat nollamaksuisia lapsikohtaisesti tarkasteltuna. Varhaiskasvatuksen tulot jäivät vuonna 2025 alle talousarvion. Talousarviossa 2025 varaus perhepäivähoidon osalta on tehty virheellisesti varhaiskasvatuksen yhteisiin, mutta kulut ovat kirjautuneet perhepäivähoitoon. Tämä näyttäytyy toteumaprosenteissa. Uusi varhaiskasvatuksen palvelusetelilaki

(1048/2025) tuli voimaan 1.1.2026 ja se aiheutti päivitystarpeen Hollolan varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaan. Muutokseen valmistauduttiin loppuvuoden 2025 aikana. Palvelusetelikuluissa jäätiin n 70 000 euroa alle arvioidun vuonna 2025. Lisäksi vuoden 2025 lopussa vahvistettiin varhaiskasvatuslain muutos yksityisen varhaiskasvatuksen lupamenettelyyn liittyen, joka tuli voimaan 1.1.2026 alkaen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstökulut muodostuvat useista tekijöistä, joihin liittyy sekä rakenteellisia että toiminnallisia haasteita. Henkilöstökulut ovat nousseet merkittävästi. Nousua ei voi selittää pelkästään yksittäisillä tekijöillä, kuten lomarahojen jaksotuksilla tai sivukuluilla. Henkilöstökuluja kuormittavat edelleen henkilöstön poissaolot, jotka on varhaiskasvatuslain mukaisesti huomioitava ennakoivasti henkilöstösuunnittelussa. Kasvaneet henkilöstökulut näkyvät erityisesti niissä yksiköissä, joissa on ollut tarve lisätä resurssihenkilöstöä lasten tuen ja turvallisuuden takaamiseksi, eikä näitä ole enää ollut mahdollisuus kattaa hankerahoituksella. Henkilöstötarvetta on lisännyt myös varhaiskasvatuksen tarjoaminen pienissä yksiköissä hoitoaikojen mukaisesti klo 6-18 välillä. Lyhytaikaisissa sijoituksissa joudutaan edelleen turvautumaan osittain ei-kelpoisiin sijaisiin. Tällainen ratkaisu lisää pitkäaikaisen henkilöstön työkuormaa ja vaikuttaa työssä jaksamiseen sekä toiminnan laatuun. Kesäaika tasasi osaltaan varhaiskasvatuksen henkilöstömenoja, mutta 1.10.2025 alkaen voimaan tulut tasopalkkamalli vaikutti loppuvuoden henkilöstökuluihin, jotka varhaiskasvatuksen osalta ylittyivät. Tiilikankaan lakkautus ei näy henkilöstökuluissa säästönä, koska henkilökunta siirtyi Salpakankaan esiopetukseen. Paimelan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lakkautuspäätöksen myötä, henkilöstö ja lapset sijoitettiin Vesikansan alueen muihin yksiköihin olemassa oleviin ryhmiin. Henkilöstön uudelleen sijoittamisella vältyttiin rekrytointitarpeilta, mikä toi säästöjä alueen henkilöstökuluihin.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Laadukas varhaiskasvatus edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kasvua ja tukee oppimisen edellytyksiä. Lisäksi se ennakoii ja ennaltaehkäisee monia lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyviä haasteita. Laadukas varhaiskasvatus on laadukasta pedagogiikkaa ja vuorovaikutusta.

Varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyy haasteita, kuten kelpoisen henkilöstön saatavuus. Kelpoisen henkilöstön, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi, on osoittautunut edelleen haastavaksi ja kelpoisten opettajien puute heikentää pedagogisten tavoitteiden saavuttamista ja kuormittaa henkilöstöä. Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuuteen on pyritty vaikuttamaan muun muassa parantamalla varhaiskasvatuksen opettajien palkkausta ja kiinnittämällä huomiota pitovoimatekijöihin. Valtakunnallisesti tilannetta helpottaa, jos yliopistoihin lisätään aloituspaikkoja.

Laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta (1183/2021) tuli voimaan 1.8.2022. Muutoksen myötä lakiin kirjattiin lapsen tuen kolmitasoisuus. Lapsella on oikeus saada joko yleistä, tehostettua tai erityistä tukea heti tuen tarpeen ilmettyä. Lakimuutoksen myötä varhaiskasvatuksen erityisopettajan resurssia on kohdennettu vielä enemmän vastaamaan tuen tarvetta sekä lapsiryhmissä että työntekijöiden osaamisen vahvistamisessa. Sekä hankerahalla että kunnan omalla on palkattu resurssilastenhoitajia lapsiryhmiin mahdollistamaan paremmin tuen toteutumisen niissä lapsiryhmissä, joissa on enemmän tuen lapsia. Näin voidaan myös paremmin mahdollistaa inklusio, tasa-arvoinen ja yhdenvertainen tuen huomioiminen ja tuen kohdentaminen paremmin lasten arjessa. Vuoden 2024 aikana arvioidaan ryhmien toimintaa sekä tuen vaikuttavuutta ja toteutumista. Arvion pohjalta tulee tehdä suunnitelma, miten hyväksi koettujen mallien toteutuminen mahdollistuu jatkossa, mikäli hankerahoituksia ei ole saatavilla.

Henkilöstön poissaolojen seurauksena syntyvä kuormitus ja kelpoisen henkilöstön saatavuusongelmien tuoma osaamisvaje sekä lasten kasvanut tuen tarve vaikuttavat henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin. Tähän kuormittavuuteen vastataan työnohjauksella sekä mahdollistamalla erilaisia koulutusmahdollisuuksia ja -polkuja työhyvinvointia lisäävinä tekijöinä.

Hollolan kunnan strategisten ohjelmien toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään luontokasvatusta monella tasolla. Luontoryhmän toimintaa ja toimintaympäristöä kehitetään edelleen. Monta luontoa-opinpolku suunnitelmaa jalkautetaan arkeen. Toiminnan ensimmäinen lähtökohta ja tavoite on ollut yksinkertainen; varhaiskasvatussyksikköjen lapsiryhmät retkeilevät lähiluonnossa vähintään kerran viikossa, näin vahvistetaan lasten ja henkilöstön luontosuhdetta.

Lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen liittyy avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittäminen. Avoin varhaiskasvatus on yksi lapsiperheiden kohtaamispaikka. Vuonna 2024 avointa varhaiskasvatusta vahvistettiin toisella ohjaajalla. Kevätlukukauden 2024 aikana kävi yli 1000 asiakasta. Toimintaa, sen muotoa ja resurssointia osana perhekeskustoiminnan kehittämistä tulee arvioida vuoden 2025 aikana.

Varhaiskasvatuksen osaamista on pyritty vahvistamaan digi- ja leikkipedagogiikalla vuonna 2024. Avoimessa varhaiskasvatuksessa toimivat opettajat vastaavat tähän oman perustyönsä ohella ja jalkauttavat yksiköihin digitaalista osaamista ja leikin syventämistä. Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen ovatkin nykyaikaisten oppimisympäristöjen osaamisalueita. Varhaiskasvatuksessa varaudutaan lisäämään edelleen ryhmiin laitteita vuonna 2025, jotta saavutetaan Hollolan digisuunnitelman mukainen tavoite. Leikkipedagogiikka ja oppimisympäristöjen muokkaus edellyttävät vielä koulutusta ja osaamisen vahvistamista.

Valtuuston päätöksen mukaan Tiilikankaan koulu lopettaa toiminnan lukuvuoden 2024–2025 päätteeksi. Tämä palveluverkon muutos aiheuttaa muutoksia varhaiskasvatuspalveluissa esioppilaiden osalta.

Tuloslaskelma

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	244 239	211 000	213 086	100,99 %	2 086
Maksutuotot	622 617	750 000	621 310	82,84 %	-128 690
Tuet ja avustukset	1 582	0	0	0,00 %	0
Muut toimintatuotot	902	0	2 482	0,00 %	2 482
Toimintatuotot yhteensä	869 339	961 000	836 878	87,08 %	-124 122
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-10 859 343	-10 899 400	-11 255 118	103,26 %	-355 718
Palkat ja palkkiot	-8 782 610	-8 823 200	-9 121 465	103,38 %	-298 265
Henkilösivukulut	-2 076 733	-2 076 200	-2 133 653	102,77 %	-57 453
Eläkekulut	-1 829 366	-1 825 300	-1 829 315	100,22 %	-4 015
Muut sivukulut	-247 367	-250 900	-304 338	121,30 %	-53 468
Palvelujen ostot	-3 907 330	-4 384 300	-4 245 914	96,84 %	138 386
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-116 804	-138 700	-108 606	78,30 %	30 094
Avustukset	-1 101 641	-1 199 700	-1 019 783	85,00 %	179 917
Muut toimintakulut	-2 374 168	-2 185 100	-2 159 861	98,84 %	25 239
Toimintakulut yhteensä	-18 359 287	-18 807 200	-18 789 281	99,90 %	17 919
TOIMINTAKATE	-17 489 948	-17 846 200	-17 952 403	100,60 %	-106 203
Rahoitustuotot ja -kulut	-231	0	-60	0,00 %	-60
VUOSIKATE	-17 490 179	-17 846 200	-17 952 403	100,60 %	-106 264
Poistot ja arvonalentumi- set	-4 893	-10 000	-4 485	44,85 %	5 515
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-17 495 072	-17 856 200	-17 956 948	100,56 %	-100 748
Vyörytyserät		0	-303 472		-303 472
Vyörytyserätulot		0	0		0
Vyörytyserämenot		0	-303 472		-303 472

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Varhaiskasvatus

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	690 175	725 000	659 548	90,97 %	-65 452
Toimintakulut	-13 896 978	-14 508 000	-14 164 661	97,98 %	343 339
TOIMINTAKATE	-13 206 803	-13 783 000	-13 505 113	97,98 %	277 887

Perhepäivähoito

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	23 111	50 000	23 386	46,77 %	-26 614
Toimintakulut	-410 554	-391 500	-548 199	140,03 %	-156 699
TOIMINTAKATE	-387 443	-341 500	-524 813	153,68 %	-183 313

Esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	121 262	159 000	109 229	68,70 %	-49 771
Toimintakulut	-1 366 447	-1 408 100	-1 491 349	105,91 %	-83 249
TOIMINTAKATE	-1 245 185	-1 249 100	-1 382 120	110,65 %	-133 020

Esiopetus

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	34 791	27 000	44 715	165,61 %	17 715
Toimintakulut	-2 685 307	-2 499 600	-2 585 072	103,42 %	-85 472
TOIMINTAKATE	-2 650 516	-2 472 600	-2 540 357	102,74 %	-67 757

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025
0–6 vuoden ikäluokka yhteensä 31.12	1 311	1 350	1 344
- joista kunnan tuottamassa päiväkotihoidossa	608	620	591
- joista kunnan tuottamassa perhepäivähoidossa	19	24	18
- joista kunnan tukemassa yksityisessä päivähoidossa	161	159	144
o palvelusetelillä	104	100	91
yksityisen hoidon tuella	54	55	50
ostopalveluna	3	4	3
- joista esiopetuksessa	209	210	198
- joista esiopetuksen lisäksi päivähoidossa	176	175	168
Kotihoidon tuki			
- Tuen saajia, keskimäärin / vuosi	185	195	181
- Lapsia tuen piirissä, keskimäärin / vuosi	234	250	223
- Kotihoidon tuki / tuensaaja / vuosi	4 270	4 254	3905

Perusopetuspalvelut

Vastuutaho: **Sanna Plit-Rehula**, perusopetuksen rehtori; **Minna Tsutsunen**, erityisopetuksen rehtori; **Anssi Vidman**, perusopetuksen rehtori

Vastuualuepäällikön katsaus

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Peruskoulussa on vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Esiopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyönä alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kouluilla järjestetään myös perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa.

Hollolassa palvelualue on jaettu Eteläiseen ja Pohjoiseen palvelualueeseen. Eteläisellä palvelualueella on kolme koulua ja Pohjoisella palvelualueella viisi koulua. Kouluista Heinsuon ja Salpakankaan koulut ovat yhtenäiskouluja. Vaativaa erityisopetusta annetaan koko kuntaa palvelevassa Kankaan erityiskoulussa vuosiluokilla 0–9.

Lukuvuoden 2025–2026 opetusresurssi on määritelty ottaen huomioon tuen lakiuudistus 1.8.2025 alkaen. Lisäksi perusopetuksen palveluverkossa on tapahtunut muutoksia 1.8.2025 alkaen, kun Tiilikankaan yksikön toiminta päättynyt. Paimelan yksikön oppilaat on siirretty Kalliolan kouluun lukuvuoden 2025–2026 ajaksi. Kankaan koulu paloi 10.8.2025 ja koulun toiminta siirrettiin väistötiloihin Tiilikankaan koulurakennukseen sekä Salpakankaan koulun D-siiven tiloihin 11.8.2025 alkaen toistaiseksi.

Palveluverkkomuutokseen liittyvät oppilassiirrot Tiilikankaan, Salpakankaan ja Heinsuon oppilaiden osalta on toteutettu 1.8.2025 alkaen. Tarvittavat tilamuutokset ja lisätilat Heinsuon ja Salpakankaan koulujen osalta on toteutettu syyslukukauden alkuun mennessä. Talousarvion Tiilikankaan koululle osoitettuja määrärahoja ei jaettu oppilasmäärien suhteessa Salpakankaan ja Heinsuon koulujen käyttösuunnitelmiin. Tiilikankaalta siirtyneille oppilaille jouduttiin hankkimaan kaikki opetusmateriaali ja -välineet uusina, koska koululta ei saanut siirtää em. materiaaleja sisäilmaltaan puhtaille kouluille. Lisäksi Kankaan koulun tulipalon vuoksi koululle jouduttiin hankkimaan kaikki välineet ja materiaalit uudelleen. Hankintoja joudutaan jatkamaan tarkastelukauden 2025 jälkeenkin. Vastuualueella pysyttiin kuitenkin toteuttamaan hankinnat talousarvion puitteissa.

Merkittävä toiminnallinen muutos oli mobiililaitteiden käytön rajoittaminen oppituntien aikana Perusopetuslain muutoksen vuoksi 1.8.2025 alkaen. Samassa yhteydessä yhtenäistettiin ja päivitettiin myös kaikkien koulujen järjestyssäännöt.

Palvelualueella seurataan Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen sekä muiden tahojen kehittämishankkeita ja pyritään niihin hankkeisiin, jotka palvelevat palvelualueen omaa toimintaa. Kehittämishankkeiden avulla pyritään löytämään uusia toimintamalleja tukemaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Tällä hetkellä käynnissä olevia määräaikaisella hankeavustuksella toteutettavia hankkeita ovat Liikunnan riemua ja iloa Hollolaan 2, jolla on palkattu koulu PT tukemaan 5–9. luokkalaisten oppilaiden liikunnallista elämäntapaa. Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden turvaaminen Hollolan perusopetuksessa – hankkeella on palkattu perusopetukseen koulunkäynninohjaajia tukemaan oppilaiden koulunkäyntiä.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Valtuuston päätöksen mukaan Tiilikankaan koulu lopettaa toiminnan lukuvuoden 2024–2025 päätteeksi. Tämä palveluverkon muutos aiheuttaa oppilaaksiottoalueiden muutoksen 1.8.2025 lähtien.

Valtioneuvoston toukokuussa 2024 tehdyn päätöksen mukaisesti perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijakoa koskevaa asetusta on muutettu. Niin sanotun tuntijakoasetuksen muutoksella vuosiluokilla 1–2 äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen ja matematiikan opetusta lisättiin yhdellä vuosiviikkotunnilla. Lisäksi vuosiluokille 3–6 lisättiin yksi vuosiviikkotunti äidinkieli ja kirjallisuus -oppiainetta. Samalla myös perusopetusasetusta muutettiin siten, että opetuksen keskimääräisiä vähimmäistuntimääriä työviikossa nostettiin. Vuosiviikkotuntien tarkemmasta kohdentamisesta päätetään paikallisesti. Perusopetuksen oppiainneiden opetussuunnitelmaperusteisia tavoitteita ei lisätä, vaan ainoastaan resursoidaan lisää aikaa nykyisten tavoitteiden oppimiseen. Tämä järjestely vaatii muutoksia kunnan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmaan kevään 2025 aikana.

Perusopetus osallistuu aktiivisesti Päijät-Hämeen seudullisiin perusopetuksen kehittämis- ja yhteistyöryhmiin. Perusopetuksella on edustus seuraavissa seudullisissa kehittämis- ja yhteistyöryhmissä: Seudullinen sivistysjohtajien ohjausryhmä, Opetussuunnitelman kehittämisryhmä (OPS), Oppilas- ja opiskelijahuollon ja oppisen tuen ryhmä (OOOT), ARVO-kehittämisryhmä, TVT-kehittämisryhmä, Opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston Sivistystoimen turvallisuutta edistävä työryhmä (SIVTURVA).

Elokuusta 2025 alkaen myös perusopetuksen 6. luokkalaiset saavat henkilökohtaisen digilaitteen oppivälineeksi. Tällöin kaikilla Hollolan vuosiluokkien 3–9 oppilailla on käytössään henkilökohtainen digilaitte. Vuosiluokkien 3–6 oppilaille on hankittu tablet-laitteet ja vuosiluokkien 7–9 oppilaille kannettava tietokone. Digitaalisuutta opetuksessa tuetaan lisäksi tutortoiminnan ja teknologialainaaamon avulla.

Opetusministeriön tai aluehallintovirastojen hankkeissa ollaan mukana. Vuoden 2025 aikana jatkuvat seuraavat hankkeet: Koulutuksen laadun parantaminen sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tasa-arvon edistäminen Hollolassa 2024–2027, Koulun kerhotoiminnan kehittäminen, Liikunnan iloa ja riemua Hollolaan sekä Yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistaminen ja kehittäminen Hollolassa. Perusopetuksessa seurataan aktiivisesti myös avautuvia hankkeita ja niitä haetaan, mikäli niiden katsotaan palvelevan perusopetuksen kehittämistä.

Kaikissa kouluissa on otettu käyttöön osana sitouttavaa koulu yhteistyötä Päijät-Hämeen kuntien yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli. Mallin avulla puututaan poissaoloihin, poissaoloista ilmoitetaan huoltajille ja tarvittaessa tehdään tukitoimia. Näin pyritään omalta osaltaan sitouttamaan oppilaita kouluun ja koulu yhteisöön. Poissaolojen valvonnassa on otettu käyttöön kansalliset poissaololuokitukset (kuten koko seudulla). Näiden luokitusten avulla saadaan kansallista vertailutietoja poissaoloista ja kouluun kiinnittymisestä entistä tarkemmin.

Kouluun sitouttamista ja koulupudokkuuden ehkäisemistä varten kahdessa yhtenäiskouluissa toimii jo aiemmin vakinaistettu Veturi-luokkatoiminta. Määräaikaisena toimivan Vaihde-ryhmän toiminta on tarkoitus vakiinnuttaa vuoden 2025 aikana. Vaihde-luokka tarjoaa turvallisen kouluun kiinnittymisen ja sitoutumisen niille oppilaille, joiden kouluhistoria ja koulupolku on ollut aikaisemmin hajanainen. Vaihde-luokkatoiminnan vakiinnuttaminen on erityisen tärkeää, koska hanketyössä ollut samansuuntainen Potkuri-luokan toiminta on päättynyt hankerahoituksen päättymiseen. Vaihteen toiminnassa voidaan hyödyntää Potkuri-luokasta saatuja kokemuksia.

Oppilaiden osallisuustyöhön liittyy lasten parlamentin ja 9. luokkalaisten vaikuttamispäivän lisäksi Erätaukomenetelmästä kehitetyn Skidi-dialogin käyttö. Tätä menetelmää voidaan hyödyntää monissa eri tilanteissa, joissa lapsen ääni saadaan kuulumaan heitä koskevissa asioissa. Vastuualueelle koulutetaan Erätauko- keskustelumenetelmän osaajia.

Tuloslaskelma

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 959 230	1 456 000	1 708 199	117,32 %	252 199
Maksutuotot	165 175	150 000	150 375	100,25 %	375
Tuet ja avustukset	24 094	18 500	16 401	88,65 %	-2 099
Muut toimintatuotot	33 903	34 000	45 302	133,24 %	11 302
Toimintatuotot yhteensä	2 182 405	1 658 500	1 920 277	115,78 %	261 777
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-15 808 915	-16 092 800	-16 190 001	100,60 %	-97 201
Palkat ja palkkiot	-12 768 983	-13 033 300	-13 113 820	100,62 %	-80 520
Henkilösivukulut	-3 039 932	-3 059 500	-3 076 181	100,55 %	-16 681
Eläkekulut	-2 677 960	-2 688 400	-2 639 190	98,17 %	49 211
Muut sivukulut	-361 972	-371 100	-436 992	117,76 %	-65 892
Palvelujen ostot	-10 113 123	-9 931 500	-10 601 785	106,75 %	-670 285
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-672 454	-693 000	-663 142	95,69 %	29 858
Avustukset	-500	0	0		
Muut toimintakulut	-6 941 986	-7 179 000	-6 969 962	97,09 %	209 038
Toimintakulut yhteensä	-33 536 977	-33 896 300	-34 424 890	101,56 %	-528 590
TOIMINTAKATE	-31 354 572	-32 237 800	-32 504 613	100,83 %	-266 813
Rahoitustuotot ja -kulut	-223	0	-489		-489
VUOSIKATE	-31 354 795	-32 237 800	-32 505 102	100,83 %	-267 302
Poistot ja arvonalentumi- set	-20 214	-30 000	-10 068	33,56 %	19 932
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-31 375 009	-32 267 800	-32 515 170	100,77 %	-247 370
Vyörytyserät		0	-716 390		-716 390
Vyörytyserätulot		0	0		
Vyörytyserämenot		0	-716 390		-716 390

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Perusopetuspalvelut	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	2 182 405	1 658 500	1 920 277	115,78 %	261 777
Toimintakulut	-33 536 977	-33 896 300	-34 424 890	101,56 %	-528 590
TOIMINTAKATE	-31 354 572	-32 237 800	-32 504 613	100,83 %	-266 813

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Lapsia perusopetuksessa	2 349	2 360	2251
Lapsia koululaisten iltapäivätoiminnassa	190	209	177

Vapaa-aikapalvelut

Vastuutaho: **Lassi Puodinketo**, vapaa-aikapäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat tekemistä ja toimintaa vapaa-ajalla, tukea työelämän alkutaipaleella ja apua haastavissa elämäntilanteissa. Hollolassa nuorisotyö näkyy vahvasti myös perusopetuksen arjessa. Keskeiset toimintamallit ovat etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö ja erityisnuorisotyö. Kaikessa toiminnassa pyritään saumattomaan lapsen ja nuoren kasvua tukevaan toimintaan. Nuorisopalveluiden organisaatiossa aloitti vuoden 2025 lopulla nuorisopalveluiden esihenkilö. Tiimin esihenkilöresurssi toteutettiin olemassa olevan työntekijäresurssin työtehtävien muutoksilla niin, että entinen erityisnuorisotyöntekijän tehtävä lakkautettiin ja nuorisopalveluiden lähiesihenkilötehtävä muodostettiin yhdistämällä käytännön työn elementtejä tästä tehtävästä ja kokonaisuuteen sisällytettiin nuorisopalveluiden työntekijöiden lähiesihenkilötehtävät.

Kirjastopalvelut

Hollolan kirjasto kuuluu Päijät-Hämeen Lastukirjastoihin. Toimintaa järjestetään pääkirjastolla Salpakankaalla sekä kahdella sivukirjastolla Kalliolassa ja Hämeenkoskella sekä kirjastoautolla. Kirjastossa on tarjolla lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin voi tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella. Siellä järjestetään myös opastuksia, neuvontaa, tapahtumia ja näyttelyitä. Yhteisöllinen kirjasto Salpakankaalla on monien yhdistysten keskeinen toimintaympäristö tarjoten erilaisia kokous- ja seminaaritiloja kuntalaisten käyttöön. Vuoden 2025 aikana kirjaston lainaus- ja kävijämäärät kasvoivat.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut järjestävät monipuolisia liikuntamahdollisuuksia, ohjattua liikuntaa ja terveysneuvontaa kuntalaisille. Liikuntapalveluiden liikuntakalenteri liikuttaa satoja kuntalaisia viikoittain liikuntatreffeillä, ohjatuilla ryhmäliikuntatunneilla, liikkumisen tukea tarjoavissa matalan kynnyksen kuntosaliryhmissä. Liikuntapalvelut pyrkivät aktiivisesti toimintakauden aikana mukauttamaan tarjontaansa vastaamaan kuntalaisten toiveita ja erityistarpeita. Liikuntapalvelut toteutti uimahallin remontin ajalla laajennettua ryhmäliikuntakalenteria. Viikoittain tarjottiin n. 41 tuntia erilaisia ohjattuja ryhmiä. Vuoden 2025 loppupuolella valmistauduttiin uimahallin avajaisiin.

Kulttuuripalvelut

Kulttuurista työtä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä useiden eri kunnan yksiköiden sekä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Kulttuuripalvelut koordinoivat Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toteutumista perusopetuksessa, lasten kulttuurikeskus Efektin toimintaa sekä harrastamisen Suomen mallin mukaisen toiminnan järjestämistä Hollolassa. Kulttuuripalvelut toimivat keskeisenä tapahtumatuotantoa organisoivana ja toteuttavana toimijan yhteistyössä muiden palvelualueiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kulttuuripalveluiden tuottamissa tapahtumissa kävi vuoden aikana lähes 14 000 kävijää. Kulttuurikasvatusohjelma tarjosi kulttuurikokemuksia kaikille peruskoululaisille. Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastushanke toteutti vuoden aikana yhteensä 1284 ohjattua harrastustuntia peruskouluikäisille.

Piipahlus

Asiointipiste Piipahlus on Hollolan kunnan asiakaspalvelupiste, jossa annetaan yleisneuvontaa kunnan toimintaan liittyen. Piipahlus sijaitsee Hollolan kunnan pääkirjaston tiloissa. Asiointipisteessä voi hoitaa kunnan ja muiden toimijoiden palveluihin liittyviä asioita. Asiointipiste on myös eri palveluiden ja tapahtumien tietopankki ja palvelupisteestä voi hakea ja sinne voi palauttaa eri palveluihin liittyviä lomakkeita. Asiointipisteen palveluneuvojat hoitavat myös Kelan avustavia asiakaspalvelutehtäviä (yleisneuvonta, esitteiden jako, lomakkeiden jako ja vastaanotto). Vuoden 2025 aikana Piipahluksen tiskillä palveltiin yli 12 000 asiakasta.

Hyvinvoinnin koordinointi ja osallisuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisiä tehtäviä ja työtä toteutetaan kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joiden tavoitteena on muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Hyte-työn toteutumisesta vastaa kunnan hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä osallisuuskoordinaattorin kanssa. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tiimissä työskentelee myös senioriohjaaja, joka tarjoaa neuvontaa ja opastuspalveluita kunnan ikäihmisille, sekä kehittää senioripalveluita ja niiden saatavuutta Hollolassa. Vuoden 2025 aikana saatiin toteutukseen ensimmäinen Hollola Osallistavan budjetoinnin OSBU-projekti, järjestettiin senioriretkiä, käynnistettiin ikääntyvien yliopistotoiminta Hollolan pääkirjastolla ja paljon muuta hyvinvointia ja osallisuutta edistävää toimintaa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Vuoden 2025 aikana pyrimme vahvistamaan kunnassa tehtävää osallisuustyötä ja vakiinnuttamaan muun muassa osallistavan budjetoinnin osaksi kuntalaisten vaikuttamisen keinoja. Senioreille kohdennettua työtä kehitetään ja vakiinnutetaan osaksi hyvinvoinnin koordinoinnin kokonaisuutta.

Nuorisopalveluiden palvelukokonaisuuden tarkastelu aloitettiin syksyllä 2024 ja olemassa olevan resurssin mahdollista uudelleenjärjestelyä selvitetään kevään 2025 aikana. Nuorten työpaja Osuman toimintamalleja kehitetään yhteistyössä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa. Nuorisopalvelut on aktiivisesti mukana kehittämässä nuorten Ohjaamotoiminnan käynnistämistä alkuvuodesta 2025. Vuoden 2025 aikana valmistellaan suunnitelma uimahallin kahvion ja lipunmyynnin toteuttamisesta samaan tapaan, kuin ennen uimahallin remonttia. Tavoitteena on, että toimintamalli on valmiina, kun uimahalli avautuu tammikuussa 2026. Valtion osarahoitusta saavien nuorten työpaja Osuman ja etsivän nuorisotyön hankkeen rahoitusosuudet laskivat kuluvalle hankekaudelle ja tulevien hankekausien rahoituksen määrästä ei tässä vaiheessa voida esittää kuin karkeita arvioita. Valtion budjettiriihessä on alustavasti esitetty leikkauksia nuorisotyön rahoitukseen, joten on mahdollista, että kunnan omarahoitusosuus näissä hankkeissa kasvaa entisestään vuoden 2025 aikana. Nuorisopalveluiden avoin tilatoiminta on palvelukokonaisuuden tarkastelussa yhtenä keskeisenä toimintana. Etenkin nuorten palvelupiste Mestan toimintaa kehitetään ja vastuuta tilan auki pitämisestä jaetaan tasaisemmin nuorisopalveluiden henkilöstön kesken, jotta erityisnuorisotyö voi rakentaa vankempaa jalansijaa Kankaan koulun arjessa. Työparimuotoinen koulunuorisotyö kunnan kahdella isolla koulukeskuksella on tuottanut hyviä positiivisia tuloksia, kuten myös kouluympäristössä toteutettu työ Kalliolan koulussa. Näiden hyvien kokemusten pohjalta pyritään kehittämään koulussa tehtävää nuorisotyötä myös Kankaan koulussa.

Liikuntapalveluilla vuosi 2025 jatkuu vuoden 2024 tapaan poikkeuksellisissa olosuhteissa, sillä uimahallin remontti käsittää koko talousarviovuoden. Henkilöstössä on tehty työtehtävien uudelleenjärjestelyitä, jotta liikuntakalenteri pystytään toteuttamaan samalla volyymillä, kuin aikaisempina vuosina. Uudelleenjärjestelyitä on tehty myös alakoululaisten uimaopetuksen ja peruskoulujen uimavuorojen kanssa, sillä poikkeustilanteessa perusopetuksen oppilaat uitetaan eri uimahalleissa Kärkölässä, Vierumäellä, Orimattilassa ja Lahdessa.

Vuoden 2025 aikana kilpailutetaan uimahallin irtain sekä uuden kuntosalin kuntosalilaitteet. Nämä hankinnat on huomioitu investoinneissa vuodelle 2025.

Palvelupiste Piipahluksen perustehtävät työllistävät henkilöstöä normaaliin tapaan. Tällä hetkellä ei tiedossa merkittäviä muutoksia palvelurakenteeseen, mutta myös vuoden 2025 aikana Piipahlus toimii ajan hermolla ja tarvittaessa antaa tukea erilaisissa uusissa. Aikaisempien vuosien perusteella toimintakauden aikana saat-
taa tulla pikaista reaktiota vaativia tehtäviä, joista esimerkkinä syksyllä 2024 toteutettu uimahallikuljetusten toteuttaminen Orimattilan uimahalliin. Uimahallikuljetuksia on tarkoitus jatkaa myös vuoden 2025 aikana ja tämänkään palvelun toteuttaminen ilman Piipahluksen palvelualttiutta ei olisi ollut mahdollista.

Kulttuuripalvelut jatkavat laaja-alaista kulttuurityön kehittämistä Hollolassa myös vuonna 2025. Merkittävimpä hankkeita on harrastamisen Suomen malli, jonka toteuttamista kaikissa Hollolan kouluissa jatketaan hankerahoituksen turvin myös vuonna 2025. Tapahtumajärjestäminen, uusien tapahtumien ja toiminnan kehittäminen yhteistyössä kunnassa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on aktiivista ja aikaan ja ilmi-
öihin reagoivaa.

Tuloslaskelma

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	183 297	257 200	252 214	98,06 %	-4 986
Maksutuotot	120 121	0	0	0,00 %	0
Tuet ja avustukset	118 419	0	0	0,00 %	0
Muut toimintatuotot	140 304	32 300	144 440	447,18 %	112 140
Toimintatuotot yhteensä	562 142	289 500	396 654	137,01 %	107 154
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1 540 429	-1 437 300	-1 469 241	102,22 %	-31 941
Palkat ja palkkiot	-1 247 735	-1 161 500	-1 190 523	102,50 %	-29 023
Henkilösivukulut	-292 694	-275 800	-278 718	101,06 %	-2 918
Eläkekulut	-258 563	-242 800	-239 381	98,59 %	3 419
Muut sivukulut	-34 131	-33 000	-39 338	119,21 %	-6 338
Palvelujen ostot	-659 620	-463 200	-526 767	113,72 %	-63 567
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-247 446	-252 200	-244 485	96,94 %	7 715
Avustukset	-153 599	-153 800	-157 700	102,54 %	-3 900
Muut toimintakulut	-1 430 505	-1 351 900	-1 263 502	93,46 %	88 398
Toimintakulut yhteensä	-4 031 599	-3 658 400	-3 661 696	100,09 %	-3 296
TOIMINTAKATE	-3 469 457	-3 368 900	-3 265 043	96,92 %	103 857
Rahoitustuotot ja -kulut	-73	0	-1 593		-1 593
VUOSIKATE	-3 469 530	-3 368 900	-3 266 636	96,92 %	102 264
Poistot ja arvonalentumi- set	-7 324	-9 000	-4 272	47,47 %	-4 728
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-3 476 854	-3 377 900	-3 270 908	96,83 %	106 992
Vyörytyserät		0	-12 766		-12 766
Vyörytyserätulot		0	189 862		-189 862
Vyörytyserämenot		0	-202 628		-202 628

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Kirjastopalvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	33 307	40 400	27 290	67,55 %	-13 110
Toimintakulut	-941 596	-1 032 900	-998 087	95,66 %	44 813
TOIMINTAKATE	-908 290	-992 500	-960 797	96,81 %	31 703

Kulttuuripalvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	2 646	1 500	4 926	328,41 %	3 426
Toimintakulut	-174 401	-188 500	-214 333	113,70 %	-25 833
TOIMINTAKATE	-171 754	-187 000	-209 407	111,98 %	-22 407

Liikuntapalvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	251 135	20 000	155 636	778,18 %	135 636
Toimintakulut	-1 678 493	-1 385 000	-1 316 871	95,08 %	68 129
TOIMINTAKATE	-1 427 358	-1 365 000	-1 161 235	85,07 %	203 765

Asiointipiste Piipahlus

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	83 291	156 500	157 272	100,49 %	772
Toimintakulut	-154 576	-156 500	-157 272	100,49 %	-772
TOIMINTAKATE	-71 285	0	0	100,00 %	0

Hyvinvoinnin koordinointi

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	3 250		3 250
Toimintakulut	-77 590	-83 700	-106 154	126,83 %	-22 454
TOIMINTAKATE	-77 590	-83 700	-102 904	122,94 %	-19 204

Vapaa-aikapalvelujen yhteiset palvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	600	0	208		208
Toimintakulut	-323 721	-320 900	-335 001	104,39 %	-14 101
TOIMINTAKATE	-323 121	-320 900	-334 794	104,33 %	-13 894

Nuorisopalvelut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	73 661	71 100	48 073	67,61 %	-23 027
Toimintakulut	-623 577	-480 700	-543 979	110,81 %	-53 079
TOIMINTAKATE	-549 916	-409 600	-495 907	118,13 %	-76 107

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Kirjastopalvelut			
Lainausten määrä	282 683	280 000	292 929
Kävijöiden määrä	209 265	215 000	222 290
Kirjastojen aukioloaika eriteltynä 2021 alkaen:			
- omatoimiaika (tuntia/viikko)	132	132	132
- kirjastoauto (tuntia/vuosi/keskimäärin), 50 pysäkkiä	678	850	532
- palveluaika (tuntia/viikko)	76	76	76
Nuorisopalvelut			
Nuorisotyön piiriin kuuluvien ikäluokka (0–28-vuotiaat) / lukumäärä	6 153	6 280	ei julkaistu
Liikuntapalvelut			
Uimahallin kävijämäärä (käyntikertojen lukumäärä)	29 951	-	-
Uimakoulutoimintaan osallistuvien lukumäärä	174/700	150	113

Investoinnit

IRTAIN OMAISUUS	TP 2024	TA 2025	TP 2025	TOT %	Poikkeama
Menot	0	100 000	38 297	38,30 %	61 703
Netto	0	100 000	38 297	38,30 %	61 703

Riskien hallinta

SIVISTYKSEN- JA HYVINVOINNIN PALVELUALUE

Riski	Ilmeneminen (miten näkyy käytännössä, eri yksityiskohtissa)	Toden- näköi- syys *	Riskin merkit- tävyys **	Hallintatoimenpiteet	Tavoite/ toteutus- aikataulu	Toteuma 31.12.2025
Kiinteistöt ja rakennukset	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, piha-alueet)	2	2	Suunnittelu, rakentaminen / varustaminen, valvonta / ylläpito, raportointijärjestelmät, kuntokartoitukset, toimenpiteet ongelmien johdosta. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ.	jatkuva	Paimelan yksikön oppilaat on siirretty väistöön Kalliolan kouluun sisäilmaongelmien takia 1.8.2025 alkaen. Kankaan koulu paloi 10.8.2025 ja oppilaat siirrettiin väistötiloihin Tiilikankaan koululle ja Salpakankaan koulun D-osaan 11.8.2025 alkaen.
Vastuutaho: Suunnittelijat, käyttäjät, ylläpitäjät, valvojat, työryhmiin nimetyt						
Henkilö-riskit	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saataavuus.	2	2	Valvonta/seuranta, asioihin ajoissa reagoiminen, koulutus/perehdytys, tiedonkulun kehittäminen, yms. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelma-työryhmien työ. Aktiivinen rekrytointi.	jatkuvaa, vuosittain eri painotuksia	Tapaturmien ehkäisemisen työpaja toteutettu sivistyksen ja hyvinvoinnin esihenkilöstön kanssa ja sovittuja toimintamalleja jalkautettu yksiköihin.
Vastuutaho: Koko henkilöstö sekä osin vastuuesimiehistö, työryhmiin nimetyt						
Järjestelmiin liittyvät riskit	Muuntautumis- ja integraatiokyky toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen	2	2	Ennakoiva seuranta ja reagointi muutostarpeisiin sekä tiivis yhteistyö tietohallintopalveluiden kanssa.	jatkuva	Tehty toimenpiteitä riskien ehkäisemiseksi.

Vastuutaho: Hyvä johtoryhmä, tietohallinto

* 1= epätodennäköinen, 2= todennäköinen, 3= erittäin todennäköinen

** 1= riski on pieni, 2= riski on suuri, 3= riski on erittäin suuri

Kiinteistöihin ja piha-alueisiin liittyviin riskeihin etsitään ratkaisuja yhdessä eri toimialojen edustajien kesken (tekninen, hyvinvointipalvelut, ympäristöterveydenhuolto, työsuojelu, ja niin edelleen).

Palvelualueen henkilöriskit liittyvät asiakkaisiin (toimintaympäristön turvallisuus/lapset, nuoret, huoltajat) sekä henkilöstöön (tapaturmat, sairastuneisuus, jaksaminen, osaaaminen, motivoituneisuus ja muutosvalmius). Muutosjohtamisen ja resursoinnin merkitys korostuvat jatkossa.

Hollolan kunta
PL 66, 15870 Hollola
Puh. (03) 880 111
Fax (03) 880 3474
kirjaamo@hollola.fi
sähköposti: etunimi.sukunimi@hollola.fi

www.hollola.fi
<https://twitter.com/HollolanKunta>
<https://www.facebook.com/hollolankunta/>